

درنگی بر باورهای عامه در بختیار نامه

فاطمه رجبی^۱، سیدامیر جهادی حسینی^۲

۱- کارشناس ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید باهنر کرمان

۲- دانشیار بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید باهنر کرمان

چکیده

بختیارنامه از آثار کهن داستانی است که بنا به ریشه حکایت در عصر ساسانی و نیز عصری که تحریر نوین اش (روزگار دقایقی مروز) به نگارش درآمده است، نمایانگر باورها و آداب و رسوم مردمی و درباری است. این اثر از داستان‌های منشور عامیانه فارسی محسوب می‌گردد. باورهای عامه در بختیارنامه نمایانگر نوع نگرش گذشتگان به زندگی اجتماعی است که در حیطه‌های گوناگونی قابل بررسی و ارزیابی است. اثر مذکور تا کنون از منظر ادب عامه و برشمردن باورهای عامه و آیین‌ها، مورد نقد و بررسی قرار نگرفته است، لذا نگارندگان در پژوهش حاضر با تکیه بر روش تحلیل و توصیف محتوای کیفی و با رویکرد ادبیات عامه، بختیارنامه را بررسی کرده‌اند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که باورهای نمود یافته در اثر هم یادگار روزگار تصنیف اثر است و پاره‌ای از آنها متأثر از روزگار تحریر منشور نوین اثر است. باورهای متجلی در اثر در شاخه‌های نجومی، مذهبی و خرافی قابل تقسیم بندی است. افزون بر این امثال فراوانی نیز در بختیارنامه به کار رفته است که نشان دهنده سرشت و منشأ مردمی متن است. نکته شایان ذکر دیگر مشاغلی است که در میان شخصیت‌های اثر نمود یافته‌اند، شغل‌هایی که درباری و عامه به حساب می‌آیند.

واژگان کلیدی: بختیارنامه، دقایقی مروز، ادب عامه، باورهای اجتماعی